

Сучасне студентство університету широко використовує он-лайн спілкування в соціальних мережах, що дозволяє йому не використовувати вербальні засоби зв'язку, уникати безпосереднього контакту під час комунікації. Водночас он-лайн спілкування актуалізує загрозу дискримінаційних практик під час онлайн-спілкування (кібернасильство) та ймовірності комп'ютерної адикції.

Саме тому важливим стає забезпечення безпосередньої сумісної діяльності, спілкування студентів/студенток віч-на-віч, в якому вони набувають навичок міжособистісної взаємодії з представниками іншої статі. Зважаючи на закріплені в культурі суспільства ґендерні стереотипи та упередження щодо «жіночого» та «чоловічого» стилю спілкування, важливим стає обговорення питання проявів агресивності в он-лайн спілкуванні.

Ґендерно-чутливе спілкування передбачає також, на нашу думку, заохочення студентства до обговорення різного досвіду жінок та чоловіків. Актуальним є використання біографій діячів з акцентуванням уваги не лише на їхніх досягненнях в професійній сфері, а й на їхній діяльності в громадській і сімейній сферах.

Ефективним, на нашу думку, повинно бути розкриття ґендерної ідентичності дівчат-студенток за допомогою наведення прикладів успішної громадської та державної діяльності жінок в історії суспільства. Усвідомлення власних ґендерних характеристик допоможе студенткам правильно оцінити свої можливості, обрати власні, оптимальні стратегії взаємодії з оточуючими, надасть право бути «різною», поважаючи ґендерну ідентичність інших, сприятиме прояву лідерських якостей.

Отже, серед особливостей ґендерно-чутливого спілкування важливим є створення умов щодо групових форм роботи, які спонукатимуть студентську молодь до творчої сумісної діяльності, вміння працювати в команді, поваги до проявів різної ґендерної ідентичності та розкриття власних ґендерних характеристик під час навчання в університеті.

Любов Висоцька,

здобувачка кафедри педагогіки

Криворізького державного педагогічного університету

ҐЕНДЕРНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Європейський вибір України вимагає модернізації усіх сфер суспільства, в тому числі освітянської, передбачає створення рівних можливостей для самореалізації особистості незалежно від її національності, віку, соціальної приналежності, статі тощо. В Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту» зафіксовано, що доступ до освіти є рівним, незалежно від

статі. Стаття 21 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» проголошує, що держава забезпечує рівні права та можливості жінок і чоловіків у здобутті освіти.

Головною проблемою національної освіти залишається стійкість традиційного уявлення про жіноче і чоловіче призначення, яке виводиться із відмінностей статей, наприклад, жінка – домогосподарка (берегиня), чоловік – годувальник (господар). Саме ці соціальні моделі поведінки передаються дітям, що породжує замкнуте коло, яке може розірвати лише освіта, що базується на ґендерному підході, через виховання педагогами ґендерної культури.

Проблема ґендерної освіти, виховання ґендерної культури, ґендерної чутливості приваблює багатьох українських дослідників: Т. Говорун, Т. Дороніну, О. Кізь, О. Кікінежді, Л. Кобелянську, В. Кравця, М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманову та ін. У роботах науковців наголошується, що ґендерне виховання – це цілеспрямований, організований і керований процес формування соціокультурних механізмів конструювання чоловічих і жіночих ролей, поводження діяльності та психологічних характеристик особистості, запропонованих суспільством своїм громадянам залежно від їхньої біологічної статі. Метою ґендерної педагогіки є пом'якшення ґендерних стереотипів через створення толерантних умов для формування особистості дитини [1].

Провідна роль у вихованні ґендерної культури особистості в рамках навчального процесу належить педагогові. Педагог, як професіонал, повинен мати високий рівень власної ґендерної культури, ґендерної чутливості та пропонувати учням/ученицям новий спосіб пізнання навколишнього середовища, в якому відсутні ґендерні стереотипи. Ґендерні стереотипи заважають становленню суспільства ґендерної рівності; вони гальмують процес взаємовідносин статей, а також утворюють стійкі психологічні перешкоди на шляху вирівнювання можливостей отримання професії учнями і ученицями.

Розглянемо на прикладі авіаколеджу вплив ґендерних стереотипів на вибір дівчатами і хлопцями майбутньої спеціальності, що в реальному житті визначає реалізацію ними можливості рівного доступу до освіти. Практика роботи в авіаколеджі дозволяє проводити бесіди зі студентами/студентками, в процесі яких можна з'ясувати їх мотивацію до навчання в коледжі. Ці бесіди демонструють переконання сучасних студентів в тому, що є спеціальності, які вони вважають суто «чоловічими»: «Технічна експлуатація радіоелектронного устаткування повітряних суден», «Технічна експлуатація наземних засобів радіоелектронного забезпечення польотів», «Експлуатація авіаційних електрифікованих комплексів», «Технічне обслуговування повітряних суден і двигунів», «Технічне обслуговування засобів зберігання, транспортування та заправлення горючо-мастильними матеріалами»; і «жіночими»: «Організація авіаційних перевезень». (Відмітимо, що співвідношення спеціальностей 5:1). Студенти/студентки стверджують,

що якщо хлопець обирає собі майбутню професію серед «жіночих», а дівчата – серед «чоловічих», то досить часто такий вибір сприймається оточуючими неоднозначно. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що сучасні педагоги мають недостатній рівень ґендерної обізнаності, а освіта не є вільною від ґендерних стереотипів.

Сьогодні ситуація поступово змінюється. Ґендерні режими підтримуються численними соціальними інститутами, ґендерні реформи – державою. Ґендерна політика стає однією з напрямків державної політики. З'являються нові ґендерні курси та програми «Уповноважувальна освіта», «Основи теорії ґендеру», «Програма рівних можливостей», які спрямовані на становлення особистості, вільної від стереотипного ставлення до жінок та чоловіків [3, с. 92].

ЛІТЕРАТУРА

1. Дороніна Т. О. Теоретико-методологічні основи ґендерної освіти і виховання учнівської молоді : монографія / Дороніна Тетяна Олексіївна ; НАПН, Інститут вищої освіти, КДПУ, МОНМС України. – К. : Видавничий дім, 2011. – 331 с.
2. Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/2866-15>.
3. «Ми – різні, ми – рівні». Основи культури ґендерної рівності : навч. посіб. для учнів 9–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / за ред. О. Семиколенової. – 2-ге вид., випр. – К. : Ніка-Центр, 2010. – 176 с.

Світлана Вихор,

кандидатка педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «ҐЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА»

Упродовж останніх десяти років в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка викладається курс «Ґендерна педагогіка». Його завданнями є: виявити і показати студентству педагогічні аспекти процесу ґендерної соціалізації дівчаток і хлопчиків та її вплив на становлення ґендерної ідентичності індивідів обох статей; проаналізувати роль школи як соціального інституту, та складових «прихованого навчального плану»; сприяти подоланню ґендерних стереотипів у шкільній практиці та проявів дискримінації за статевою ознакою; розширювати індивідуальні можливості для самореалізації учнів/учениць; виявляти й обґрунтовувати шляхи врахування в освітньо-виховному процесі психологічних відмінностей між школярами різної статі; переконувати в необхідності ґендерної парадигми для педагогічної теорії і шкільної практики.